

ללמוד לפני הלחימה

מי שהקשיב לדבריו של ראש החמאס לפני מבצע "צוק איתן" -
שהמנהרות יהיו נשק אסטרטגי של הארגון - לא היה צריך להיווכח
בכך בדרך הקשה תוך כדי לחימה
תגובה למאמרו של תא"ל מאיר פינקל, "מבצעי למידה בפתיחת
לחימה", מערכות 457

חשיפת המנהרה בעין השלושה במארכס 2014 | גם חשיפת המנהרות לפני "צוק איתן" הייתה צריכה להבהיר לכל ספקן שהמנהרות מיועדות להיות נשק אסטרטגי של החמאס

אל"ם (מיל) סיני ליבל
לשעבר מדריך בקורס מ"פים

מעשית מעל פני האדמה, מתחת פני האדמה, בים, באוויר וביבשה².

לדעתי הדברים האלה של הנייה מפריכים את טענתו של תא"ל פינקל שלפיה לא ניתן היה לדעת מראש שהמנהרות הן נשק אסטרטגי של החמאס.

תא"ל פינקל כותב: "במקרה של המנהרות היה קושי להבין כי האמצעי ששימש באופן נקודתי לחטיפת חייל יופעל בעימות רחב יותר להשגת יעדים אסטרטגיים. בעקבות אירוע החטיפה ב-2006 לא ניתן היה לדעת אם המנהרות יופעלו בעימות עתידי נרחב, או שייעודן רק לפעולות בשגרה". על כך אומר הנייה במפורש: "המנהרות האלה חונכות היום אסטרטגיה חדשה במאבק עם האויב: אסטרטגיית המנהרות. מהמנהרות, מתחת פני האדמה, מעל פני האדמה אתם תצאו, גדודי אל-קסאם". הדברים האלה ברורים ומדברים בעד עצמם.

מה ידע צה"ל לפני 'צוק איתן'?

גם חשיפת המנהרות לפני "צוק איתן" הייתה צריכה להבהיר לכל ספקן שהמנהרות מיועדות להיות נשק אסטרטגי של החמאס. נורות אדומות גדולות במיוחד היו צריכות להידלק בעקבות חשיפתן של מנהרת עין-השלווה באוקטובר 2013 ושל המנהרה בין נירים לעין-השלווה במרס 2014. מנהרת עין-השלווה, למשל, הייתה באורך של כמעט 2 ק"מ - מהם מאות מטרים בשטח ישראל - בעומק של יותר מ-20 מטר והיא דופנה באמצעות מאות טונות בטון. גובהה - יותר מקומת אדם - ורוחבה הרב איפשרו להעביר דרכה בבת אחת צוותים גדולים לשטח ישראל. כבר אז ניתן היה להעריך שמאמץ כל כך גדול ויקר לא עושים רק בשביל פיגועים נקודתיים.

סיכום

לפעמים לא צריך לחפש מודיעין "מתחת לאדמה" - תרתי משמע. פשוט צריך להקשיב למה שהאויב אומר בערוצי התקשורת הגלויים שלו - במקרה שלנו: טלוויזיית אל-אקצא.

הערות

1. תא"ל מאיר פינקל, "מבצעי למידה בפתיחת מלחמה - על המנהרות ההתקפיות במבצע 'צוק איתן'", מערכות, 457, אוקטובר 2014, עמ' 17, <http://goo.gl/tEcWmf>
2. אלון גרשון הכהן, "מחינוך למציאות אל נכות מנהיגותית", מערכות, 457, אוקטובר 2014, עמ' 8, <http://goo.gl/ELyXxN>

מבוא

במאמרו "מבצעי למידה בפתיחת לחימה - על המנהרות ההתקפיות במבצע 'צוק איתן'" כותב תא"ל מאיר פינקל:

"האירוע הבודד מקשה מאוד לראות אותו בהקשר של התמונה הגדולה. במקרה של המנהרות היה קושי להבין כי האמצעי ששימש באופן נקודתי לחטיפת חייל יופעל בעימות רחב יותר להשגת יעדים אסטרטגיים. בעקבות אירוע החטיפה ב-2006 (של גלעד שליט - ס"ל) לא ניתן היה לדעת אם המנהרות יופעלו בעימות עתידי נרחב, או שייעודן רק לפעולות בשגרה, האם הן יופעלו באופן מדורג או באופן נרחב? ואם יופעלו, האם המענה שבידינו מספיק או לא? והאם האיום הזה חשוב יותר בסדר העדיפויות לטיפול בהשוואה לאיומים אחרים?"

לפני כן מציג הכותב במאמר טבלת השוואה בין הידע שצבר צה"ל על טילי הסאגר לידע שצבר על המנהרות ההתקפיות של החמאס לפני פרוץ הלחימה. למטה מובא החלק בטבלה שבו מוצג מה ידע צה"ל על המנהרות ההתקפיות של החמאס לפני "צוק איתן".

האומנם היו המנהרות הפתעה אסטרטגית?

באותו הגיליון של מערכות כותב אלון גרשון הכהן (במאמר "מחינוך למציאות אל נכות מנהיגותית") על אסטרטגיית המנהרות שגיבש החמאס ואשר נועדה לתת מענה לעליונות

מה ידע צה"ל על המנהרות ההתקפיות של החמאס לפני 'צוק איתן'?

הכרות כללית עם מנהרות: תופעת המנהרות הייתה מוכרת ממלחמת וייטנאם, מהגילויים על המנהרות ההתקפיות שחפרו הצפון-קוריאנים לדרום, מאירועי מנהרות התקפיות בתוך רצועת עזה בעת שהיית צה"ל שם ולאחר יציאתו.
המודיעין על המנהרות ההתקפיות והניסיונות להתמודד איתן: זהו הנושא המרכזי שבו עוסק פיקוד הדרום בהקשר של עזה ואחד הנושאים המרכזיים שבהם עסקו מו"י (מפקדת זרוע היבשה) ומפא"ת (המנהל למחקר, לפיתוח אמצעי לחימה ולתשתית טכנולוגית) זה יותר מעשור. ממבצע "צוק איתן" עולה שהיה קיים מודיעין רב על המקומות שבהם מצויות כניסות למנהרות.
התנסות ישירה עם מנהרות התקפיות (ברמה הטקטית/מקומית): המנהרה שדרכה חדרו חוטפי גלעד שליט (2006); מנהרת עין-השלווה (מנהרה עמוקה, מדופנת, ארוכה שנחשפה באוקטובר 2013); מנהרה בין עין-השלווה לנירים - גם היא עמוקה, מדופנת וארוכה, שנחשפה במרס 2014.